

Iz Črne gore nam poročajo: Črnogorski knez Nikola je izdal ob priliki svojega godu nove reforme za Črno goro. Najvažnejši del novih zakonov je reorganizacija pravosodstva. Dosedaj so sodili razen kneza prvi junaki v deželi. Odslej naprej pa se nastavijo stalni sodniki, ki bodo popolnoma neodvisni od kneza. Državna preosnova obsega sledeče zakone: 1. o knežji vladi in civilnem svetu; 2. o civilnih uradnikih; 3. o sodnikovi oblasti; 4. o organizaciji sodišč; 5. o kompetenci sodišč v civilnih zadevah in 6. o kompetenci sodišč v kazenskih zadevah. Zakon o organizaciji vlade določa, da je na krmilu šest ministrov popolnoma po avstrijskem vzoru. Državni svet sestoji iz kneza, prestolonaslednika, metropolita, vseh ministrov, predsednika državne kontrole in članov, ki jih imenuje knez. Te nove reforme stopijo v veljavo 1. februarja t. l.

Listnica uredništva.

Kričeče nesoglasje med našimi dolžnostmi in pravicami, skrb za povzdigo stanu do stopnje, ki mu omogočuje dostojen obstanek, skrb za povzdigo šolstva sploh in narodove omike, nas sili k resnemu pa izdatnemu delu, da bomo pripravljeni na tisti dan, ki mora priti. Naši neprijatelji nam očitajo neuspehe, zmanjšujejo vrednost resničnih naših uspehov, ne upoštevajo pa pri tem nikdar odločilnih momentov — zavornic napredka v šolstvu. Kadar prosimo pravice, kadar prosimo kruha, se nam da kamen, kadar se tirja od nas izpolnjevanje dolžnosti, se kaže na zakon, katerega treba — seveda samo v tem oziru — izpolniti do pičice. Odrekati bi se nam moral opravičeno vsak pravni čut, prištevati bi se morali mi, učitelji naroda, patentiranim izkoriščevancem vseh drugih stanov, ako bi le molčali in trpeli. Ne bomo! Vsak tovariš, vsaka tovarišica, komur je mar izboljšanje našega bednega stanja, naj zbira z ozirom na razmere svojega službenega kraja resničnih, stvarnih in točnih podatkov o našem šolstvu, držče se pri tem sledečih točk: 1. Življenjske razmere, plača, posranski zaslužki. Stanovanje, hrana, obleka. Družina, vzgoja otrok, bolezni itd. 2. Šola. Poslopje, sobe, učila, klopi, šolske knjige, vrt, telovadišče. 3. Šolsko obiskovanje. Neopravičene zamude. Kako se postopa proti zanikrnim staršem. Se li napovedane denarne kazni res iztirjajo? 4. Število otrok (na posameznika). — Pisarije. 5. Je li in zakaj je pouk pol dneven? 6. Krajni šolski svet. 7. Kako vplivajo ti faktorji v fizičnem in moralnem oziru na učiteljstvo. Nervoznost, kratkovidnost, revmatizem — črt do poklica, zavest o izgubljenem življenju, neznačajnost itd. 8. Ali more učiteljstvo v takih razmerah vztrajati, ali more dobro vzgojevati in poučevati? Ni li to na ogromno škodo učencem, narodu? — Gosp. V. R. v K. Takih spisov ne mislimo več priobčevati v svojem listu, ker se temu upirajo naši naročniki. Poslali smo pa Vaš spis „Popotniku“, ki ga gotovo priobči. — Krajni šolski svet na Trebelnem. Svetopisemske slike starega in novega zakona veljajo na kartonu napete 24 K ter se dobivajo pri Hölzlu na Dunaju ali tudi potom vsake ljubljanske knjigotržnice.

Ne zabite „Učiteljskega konvikta“!

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 2518.

Kranjsko.

Na enorazrednici v Ambrusu je razpisana služba učitelja-voditelja s postavno plačo in prostim stanovanjem v stalno, oziroma začasno nameščenje.

Ako ne bi bilo za tako nameščenje sposobnih prosilcev, se bo postavila kaka pomožna učiteljska moč.

Prošnje je vlagati do 20. januarja t. l. pri c. kr. okr. šolskem svetu v Rudolfovo.

C. kr. okr. šolski svet Rudolfovo, dne 22. decembra 1902.



Alabaster-kreda

je najboljša, ker je brez peska.

100 kosov velja K 1-60.

Vsem šolskim vodstvom jo najtopleje priporoča tvrdka

J. Giontini, Ljubljana.

Vse po zaslugah.

Spisal Vojanov.

Pred Božičem, v četrtek zjutraj, je potkal vladni sluga na kuhinjske duri učitelja Korvina. Veliko pismo je vzel iz torbe.

„Za gospoda učitelja Korvina.“

Ko je prinesla učitelju Korvinu sključena ženica, mati njegova, pismo, je prešteval oni — mož srednje postave, čokat, s črno, pristriženo brado — v nezakurjeni sobi, okna so bila polna ledenih cvetic, zadni denar pa premišljeval, kaj je nujnejšega treba kupiti za praznike.

„Od vlade je.“

Da bi gospod vladni svetnik rad govoril z učiteljem Korvinom, je stalo v pismu, in sicer kakor hitro mogoče.

„Kaj neki hoče? Kakor hitro mogoče, to se pravi takoj.“

Obleče črno obleko, vzame iz omare petnajst let stari, a še čedni cilindar, spomin na maturo, pa se napoti k svetniku, ki uraduje v svetli, dobro zakurjeni, parketovani sobi nove vladne palače. Postaran, gostobeseden, pravzaprav blebetav mož ta svetnik. Sedel je za mizo, pušil smodko in gledal malomarno njen, v dolgih trakih valeči se dim. Ob vstopu učitelja Korvina je vstal.

„Ponižno se klanjam, gospod svetnik! Oprostite, pozvali ste me.“

„Aha, ste prišli, dragi moj? Da, da, se že spominjam. Veste, med nama rečeno, saj me razumete, govori se, gospod učitelj, da ste si zadnji mesec izposodili petak od hišnega gospodarja. Tega ne morem verjeti, nikakor ne. Kaj ne, da ni res?“

„Pa je bilo tako!“

„Za Boga, gospod učitelj! Pa sem tudi čul, da imate še druge dolgove. Vidite, tega ne verujem, ne morem verjeti. Učitelj pa dolgove — to se ne strinja. To kratko in malo ni res!“

„Tudi to je istina.“

„Moj Bog, gospod učitelj, kako padamo, kako padamo! Kje in kako naj vas zagovarjam; ni mi mogoče. Pa kam devljete denar? Saj dobite vendar mnogo denarja. In še oženjeni ste. Vedno ste lahko doma. Pa tudi ne potrebujete toliko, kakor drugi ljudje. Če mi, gospod učitelj, ne izhajamo s svojimi dohodki, mi, no, to že ni tak čudež! Saj veste, saj razumete, kako nanese naše dostojanstvo, tuintam šampanjec, gledališče, sploh v družbi se denar izda. Kaj? Ali razumete? To pa more biti, v primerni družbi, seveda. A vam tega ni treba. Če pijete vino, imate drugo jutro izmučeno glavo. Gospod učitelj, in šola? Joj, joj, tega ne razumem. In videl sem vas pred pol leta igrati bilard. Jaz, jaz niti ne poznam te igre. Povejte mi odkrito, zakaj, zakaj delate dolgove, dol—go—ve...“

„Zakaj, gospod svetnik? Lopov bi moral biti, da nimam dolgov. Osem nas je doma. Osem nas živi ob tisti moji

plači. Oče je slep. Mati za nikako delo, komaj še hodi. Otroci so stari od enega do pet let. Štirje so — štirje vedno lačni žolodci. Žena dela od zore do mraka, še ponoči. Vse rožene roke ima in razpokane. Jaz se potim v službi, da sem že ves zdelan. A ni mogoče, ni mogoče!“

„To še vse nič ne dokazuje, vse nič! Vi morate izhajati s plačo, to je vaša sveta dolžnost!“

„Saj jaz bi sam rad, ali nesreča v hiši. Bolezni, hud mraz sedaj pozimi, drva, obleka. No, pa otroci, saj veste, da ti črvi niso nikdar siti, in lačnih ne bi mogel gledati. Vsak dan pojedjo hlebec kruha, velik hlebec kruha.“

„Pa bi pekli manjše hlebce.“

„Manjše hlebce, gospod svetnik! Za lačne zobe morajo biti hlebci veliki kakor mizna plošča. Pa ne mislite, gospod svetnik, da držim v prostem času roke križem. Ko se konča moj dnevni šolski pouk, poučujem še privatno po hišah. Zjutraj vstanem ob štirih, gospod, ob štirih trikrat na teden in vsako nedeljo pa pojem v cerkvi, da zaslužimo par kron na leto. Ob osmih na večer sem šele prost. Drugi ljudje se oddahnejo v tem času od dnevnega truda, gredo v gostilnico med prijatelje, pa izpijejo tam v pogovoru pol litra vina, da dobe novo moč, da pozabijo življenske težnje. Jaz pa romam iz edne težnje v drugo. Iz šole domov v bedo, iz bede v šolo. Dan za dnevom. Leto za letom. Za gostilnico nimam niti časa, niti denarja. Ko pridem pod noč domov, použijem tisto ubožno večerjo, potem pa pišem za naš list naslove naročnikov. In ne trohice upanja nimam, da se mi obrne na bolje, ne trohice upanja, gospod svetnik.“

„Seveda, če živite brez programa. Ali, za Boga, če eden mesec prekoračite mejo svojih dohodkov, kar je prav lahko umevno, saj me razumete, ščedite prihodnji mesec. Saj vas je dosti doma, osem, kakor pravite. No, in osem oseb v tridesetih dneh lahko prišchedi mnogo. Tako, tako, prijatelj moj! Vidite, poznate generala grofa Saborina? Tistega z dolgimi brki? Moj prijatelj je, celo tikava se, da, da, tikava se. Vidite, ta gospod je imel tritisoč kron dolga, ko je prišel sem v službovanje. Sam mi je povedal. Sedaj je komaj štiri leta tu, in pomislite, tak gospod, pa je malone vse že poplačal. In ni mu bilo treba plačati, nihče ga ni silil, nihče ga ni naganjal. Kdo bi si tudi upal naganjati takega gospoda, no, saj me razumete? Tako se mora, tako! Pa koliko ga stane njegovo življenje! O, jej!“

Nekaj časa molčita gospod svetnik in učitelj. Zadnjemu zaigrajo mišice pred ušesi. Potem prekine molk.

„Res je, gospod svetnik, da imam dolg. Za svoje razmere celo velik dolg. Dvestoindeset kron. Drugim, mislim, ni to nič. A mene teži. Sedaj dobim za petje od treh cerkvá letno plačo. S tem poplačam vse, vse luknje zamašim. Potem sem prost.“

„O, toliko postranskega dobite kar naenkrat? To je lepo, to je lepo.“

„Za vseletni trud, za vedni trud. Tako je moje življenje. Zato sem se že sam namenil k vam, gospod svetnik, s ponižno prošnjo —“

„No, no, če je v moji moči, kar povejte. Če je v moji moči, saj me razumete.“

„Naš ravnatelj, kakor veste, gospod svetnik, je že tri mesece v postelji. Včeraj sem ga obiskal. Slab je, slab. Ne bo več vstal. Tja za Novo leto ga pokopljemo.“

„E, škoda, škoda, izvrsten mož, poštenjak. Iz enega kraja sva doma.“

„Da, izvrsten mož. A pojde. Vidite, gospod svetnik, ravnateljevo mesto se izprazni z njegovo smrtjo . . .“

„Da, to se izprazni. Hm!“

„Zato sem vas hotel prositi, gospod svetnik, ker imate vi to v rokah, da se meni podeli ta služba.“

„Brez protekcije, gospod učitelj! Hm! Hm! Vse po zaslugah, vse po zaslugah! Saj me vendar razumete?“

„Da, gospod svetnik. Ne hvalim se rad, a nekaj zaslug imam tudi jaz. Spisal sem, kakor vam je znano, troje šolskih knjig in troje knjig mladinskih povesti. Zato sem dobil pohvalo od naučnega ministrstva. Kot učitelj sem tudi dobro popisan, vsaj čul sem tako. Potem pa s človeškega stališča. V kaki bedi živim! To bi bila pomoč zame. Vsaj par kronic več. To bi se poznalo. Prosim torej, gospod svetnik, da se ozirate name.“

„Vse res, dragi moj, kar pravite, vse res. A ne pojde, ne pojde! Jako rad. Da ste prišli pred mesecem k meni, potem že, potem. A sedaj je prepozno.“

„Saj ravnatelj še živi. Učitelj pa, ki ga sedaj nadomešča, hoče v pokoj še to zimo zaradi putike.“

„Vse to vem, vse to. A vseeno prepozno. Službo dobi, če tam zgoraj, saj me razumete, ne ukrenejo drugače, vaš kolega Tirer.“

„Tirer? Saj ta je mlajši od mene.“

„A sposoben, o, jako sposoben. No, in sam dvorni svetnik Tirer, njegov stric, ga mi je prišel priporočiti, potem pa njegov tast, ki je tudi sodnijski svetnik. In oba en dan. Eden je šel, pa prišel drugi. Vidite, sami svetniki. Takim gospodom se ne more odbiti njihovih priporočil. No, pa ne dobi Tirer zaradi teh dveh službe, ne zaradi teh. Samo zaradi svoje izvanredne sposobnosti. Dober pevec je. Eleganten. Pa kako se zna klanjati! Vsi ga imajo radi. In njegova žena! Lepa, fina dama. Obiskuje veselice. [Vsi jo obožujejo. Vidite, res ni drugače mogoče. On, on, v prvi vrsti on. Žal mi je, res žal, pa saj vi to razumete. Počakajte, saj se še dobe take službe. Drugo pot torej. A sedaj moram proč. Gospod dvorni svetnik Tirer me je povabil na zajtrk. No, le ne bodite žalostni, ker se ne more ustreči vaši prošnji. Vse ima svoj čas, vse svoj čas.“

Gospod vladni svetnik je oblekel površnik, vzel klobuk in palico. Potem sta šla molče skupaj po kamenitih stopnicah. Ko sta se že ločila pred vežnimi vrati, je zaklical še svetnik za Korvinom:

„Joj, joj! Še enkrat. Prosim vas, dragi moj, bodite pametni, pa pustite vse izvanrednosti in ne delajte dolgog, dolgov. Saj me razumete. No, da, da, samo dober svet vam dam. Pa z Bogom, z Bogom!“

Gospod vladni svetnik je krenil v mesto, učitelj Korvin pa v predmestje, rezat lačnim otrokom kruha.

Prepričanje je nesel s seboj, da dobi v tem slučaju ravnateljevo mesto Tirer edino le zaradi svojih velikih zaslug.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovarša“ v Ljubljani. Naročnino pa prejema g. Frančišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, $\frac{1}{4}$ strani 10 K, $\frac{1}{8}$ strani 8 K, $\frac{1}{16}$ strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljanje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik Radivoj Koréne. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Tiska „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.